

شبهه استناددهی: سهرابی، داود، بهلولی، نادر، و بیگ زاده، یوسف. (۱۴۰۴). مدل سازی تجدید ساختار کلان دولت در ایران مبتنی بر رویکرد حکمرانی خوب و برنامه توسعه سازمان ملل. آموزش، تربیت و توسعه پایدار، ۴(۱)، ۱-۱۷.

© ۱۴۰۴ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

مدل سازی تجدید ساختار کلان دولت در ایران مبتنی بر رویکرد حکمرانی خوب و برنامه توسعه سازمان ملل

داود سهرابی^۱، نادر بهلولی^{۲*}، یوسف بیگ زاده^۱

۱. گروه مدیریت دولتی، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران

* ایمیل نویسنده مسئول: n.bohlooli@iaut.ac.ir

چکیده

هدف این پژوهش ارائه مدلی برای سازماندهی مجدد ساختار کلان دولت در ایران با انطباق بر مفاد منشور حکمرانی خوب و سند توسعه سازمان ملل است. این پژوهش با رویکرد تحلیل موردی انجام شد. ابتدا مرور نظام مند ادبیات نظری و پیشینه تحقیق با استفاده از روش فراترکیب بر روی ۴۲۰ مقاله انجام شد که پس از غربالگری، ۴۸ مقاله نهایی انتخاب گردید. متغیرهای کلان در سه محور محیط داخلی، محیط بین المللی و محور تحلیل و طراحی مدل شناسایی شدند. سپس با استفاده از جلسات گروه کانونی و ابزار CASP، روایی و پایایی نتایج بررسی شد. در ادامه، روابط علی میان متغیرها با تحلیل داده ها و نظرات خبرگان مورد آزمون قرار گرفت و مدل نهایی تدوین شد. نتایج نشان داد ۱۲ متغیر اصلی در سه دسته محیط داخلی، محیط بین المللی و محور تحلیل مدل تأثیر گذارند. همچنین اجزای اصلی ساختار دولت شامل مأموریت های کلان، قوانین و مقررات اصلی، تشکیلات کلان، و کانون های تصمیم ساز شناسایی شدند. تحلیل روابط علی میان متغیرها نشان داد به جز یک رابطه، سایر روابط شناسایی شده توسط خبرگان تأیید گردید. آزمون کاپا نیز پایایی مطلوب روش فراترکیب را نشان داد. در نهایت مدل بازطراحی ساختار کلان دولت ایران با تأیید نخبگان ارائه گردید. این پژوهش مدلی جامع برای بازنگری در ساختار دولت ایران ارائه می دهد که می تواند با افزایش کارآمدی و همسوسازی با پارادایم های بین المللی نظیر حکمرانی خوب و اهداف توسعه پایدار، زمینه ساز اصلاحات کلان در سیاست گذاری و ارتقای توسعه متوازن کشور شود.

کلیدواژه ها: ساختار دولت؛ حکمرانی خوب؛ توسعه پایدار؛ برنامه توسعه سازمان ملل؛ تجدید ساختار

تاریخ ارسال: ۵ مهر ۱۴۰۴

تاریخ بازنگری: ۲۴ شهریور ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش: ۵ مهر ۱۴۰۴

تاریخ چاپ: ۱۲ آبان ۱۴۰۴

How to cite: Sohrabi, D., Bohlooli, N., & Beigzadeh, Y (2025). Modeling the Restructuring of the Macro-State Structure in Iran Based on the Good Governance Approach and the United Nations Development Program. *Training, Education, and Sustainable Development*, 4(1), 1-17.

© 2025 the authors. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Modeling the Restructuring of the Macro-State Structure in Iran Based on the Good Governance Approach and the United Nations Development Program

Davod Sohrabi¹, Nader Bohlooli^{1*}, Yousef Beigzadeh¹

1. Department of Public Administration, Bon.C., Islamic Azad University, Bonab, Iran

*Corresponding Author's Email: n.bohlooli@iaut.ac.ir

Abstract

The study aims to propose a model for restructuring the macro-state structure in Iran aligned with the principles of good governance and the United Nations Development Program. This research employed a case study approach. A systematic literature review was conducted using a meta-synthesis method on 420 articles, of which 48 were selected after screening. Macro variables were identified in three domains: internal environment, international environment, and model analysis/design axis. Content validity was assessed through focus group discussions and the CASP tool. The causal relationships among variables were further examined using expert evaluations and data analysis, leading to the final model formulation. The findings identified 12 core variables classified into internal, international, and analytical dimensions. The main components of the state structure were recognized as core missions, primary laws and regulations, macro-level organizations, and decision-making centers. Causal relationship analysis confirmed all but one of the proposed links, which were validated by experts. Reliability analysis using the Kappa test confirmed the robustness of the meta-synthesis method. Ultimately, the proposed model for restructuring Iran's state structure was endorsed by experts. This study provides a comprehensive framework for restructuring the state structure in Iran. The model supports the alignment of national governance with international paradigms such as good governance and the UN sustainable development goals, thereby enhancing governmental efficiency and promoting balanced national development.

Keywords: *State structure; good governance; sustainable development; United Nations development program; restructuring*

Submit Date: 27 September 2025

Revise Date: 15 September 2025

Accept Date: 27 September 2025

Publish Date: 03 November 2025

تحولات سریع و پیچیده سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فناورانه در دهه‌های اخیر ضرورت بازاندیشی در ساختار دولت‌ها را بیش از پیش آشکار ساخته است. در بسیاری از کشورها، دولت‌ها با چالش‌هایی همچون فساد، ناکارآمدی، بحران‌های زیست‌محیطی و فشارهای فزاینده بین‌المللی مواجه‌اند و این امر بازطراحی سازوکارهای حکمرانی را به یک ضرورت استراتژیک بدل کرده است (Cuervo-Cazurra, 2008). در این میان، یکی از محورهای مهم توجه پژوهشگران و سیاست‌گذاران، انطباق ساختار دولت‌ها با اصول حکمرانی خوب و اهداف توسعه پایدار سازمان ملل است که به عنوان چارچوب‌های جهانی مورد پذیرش قرار گرفته‌اند (Sorooshian, 2024).

از منظر نهادی، ساختار دولت‌ها در طول تاریخ با تغییرات گوناگون مواجه بوده است. تجربه بازساختاردهی دولت‌های محلی در مناطق روستایی و ارتباط آن با توسعه منطقه‌ای نشان می‌دهد که اصلاحات ساختاری بدون در نظر گرفتن شرایط محیطی و ظرفیت‌های محلی با ناکامی مواجه خواهد شد (Douglas, 2005). همچنین، در انگلستان تجربه تغییرات ساختارهای حکمرانی محلی و پیامدهای آن بر افکار عمومی و تعارضات درون منطقه‌ای اهمیت توجه به ابعاد اجتماعی و سیاسی در بازطراحی دولت را برجسته ساخته است (Johnston & Pattie, 1996). در همین راستا، بازاندیشی در مأموریت‌ها، قوانین، تشکیلات و کانون‌های تصمیم‌ساز دولت ایران نیز باید با توجه به این آموزه‌ها صورت گیرد. یکی از مؤلفه‌های کلیدی در مباحث اخیر، نقش فشارهای مالی و مداخلات دولتی است. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که فشار مالی محلی می‌تواند فعالیت‌های بانکی سایه را افزایش دهد و پیامدهایی منفی برای ثبات اقتصادی به همراه داشته باشد (Chen & Lin, 2024). همچنین، تحلیل‌های مرتبط با ساختارهای سازمانی دولت نشان داده‌اند که شکل سازمانی دولت می‌تواند بستر فساد، تبانی و اخاذی را فراهم کند (Hong & Yin, 2020). این یافته‌ها نشان می‌دهد که بازطراحی ساختار دولت نه تنها مسئله‌ای مدیریتی، بلکه ضرورتی برای کاهش فساد و ارتقای اعتماد عمومی به شمار می‌رود (Mansoor, 2021).

از سوی دیگر، در حوزه حکمرانی مالی و اقتصادی، مطالعات متعددی به بررسی نقش نهادهای سیاسی و کیفیت حکمرانی پرداخته‌اند. شواهد موجود حاکی از آن است که ثبات سیاسی و توسعه مالی ارتباطی معنادار و دوسویه دارند (Chletsos & Sintos, 2024). همچنین، کیفیت نهادهای حکمرانی عمومی می‌تواند تقاضا برای سازوکارهای قوی‌تر حاکمیت شرکتی را افزایش دهد (Kuo & Lee, 2024). در همین زمینه، پژوهش‌ها بیانگر آن است که فشارهای ناشی از جهانی‌شدن و نیاز به رقابت‌پذیری، دولت‌ها را به سمت دیجیتالی‌سازی ساختار و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در حکمرانی سوق داده است (Xu et al., 2024; Zhou & Feng, 2024).

نقش فناوری در بازتعریف حکمرانی و توسعه پایدار به‌ویژه در ادبیات جدید برجسته است. برخی مطالعات نشان داده‌اند که متا-سازمان‌ها می‌توانند به عنوان میانجی‌های نوآوری مقرراتی در پر کردن شکاف‌های ناشی از تحولات فناورانه عمل کنند (Berkowitz & Souchaud, 2024). افزون بر این، تجربه استفاده از دولت دیجیتال در افزایش کارایی منابع طبیعی از جمله انرژی، آب و زمین اهمیت بالای پیوند فناوری و حکمرانی را نشان داده است (Xu et al., 2024). همچنین، بررسی نقش مدیریت منابع و دیجیتالی‌سازی در ایالات متحده نشان داده است که این عوامل مستقیماً بر بازده اقتصادی دولت اثرگذارند (Zhou & Feng, 2024).

ابعاد زیست‌محیطی نیز بخش مهمی از بازطراحی ساختار دولت‌ها را تشکیل می‌دهد. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که برنامه‌های حفاظت از رودخانه یانگ‌تسه در چین نمونه‌ای بارز از پیوند میان حکمرانی و تخیل جامعه فنی-اجتماعی در مدیریت توسعه و حفاظت محیط زیست است (Sheng et al., 2022). همچنین، مطالعه نقش حکمرانی خوب در مدیریت منابع نفت و گاز کشورهای غنی از منابع طبیعی نشان داده است که چارچوب‌های نوین یادگیری ماشینی می‌توانند مسیرهای بهینه‌ای برای ارتقای حکمرانی در این کشورها فراهم سازند (Tatar et al., 2024). این روندها نشان می‌دهند که تجدید ساختار دولت باید به گونه‌ای طراحی شود که پاسخگوی الزامات پیچیده محیط زیست و توسعه پایدار باشد (Dewan et al., 2024; Ulussever et al., 2024).

با وجود این تلاش‌ها، برخی پژوهش‌ها هشدار داده‌اند که تحقق اهداف توسعه پایدار سازمان ملل تا سال ۲۰۳۰ با چالش‌های جدی مواجه است (Leal Filho et al., 2023). مرور نظام‌مند روندهای جهانی در این زمینه بیانگر آن است که عدم تحقق اهداف می‌تواند به دلیل ضعف در یکپارچگی سیاست‌ها، ناکارآمدی نهادهای دولتی و عدم توجه کافی به عدالت اجتماعی رخ دهد (Yumnam et al., 2024). در همین راستا، برخی مطالعات بر نقش نابرابری درآمد و ثبات سیاسی در تخریب محیط زیست تأکید کرده‌اند و نشان داده‌اند که اصلاحات حکمرانی باید همزمان به ابعاد اقتصادی و اجتماعی توجه کند (Pata et al., 2022).

موضوع بازطراحی ساختار دولت علاوه بر ابعاد اقتصادی و زیست‌محیطی، ابعاد اجتماعی و فرهنگی را نیز شامل می‌شود. تحقیقات نشان می‌دهند که اعتماد شهروندان به دولت در دوران بحران‌هایی همچون همه‌گیری کووید-۱۹ به شدت تحت تأثیر کیفیت اطلاعات و شفافیت نهادهای حکومتی قرار داشته است (Mansoor, 2021). همچنین، مطالعاتی درباره مدیریت دانش در بحران‌های بهداشتی و بلایای طبیعی نشان داده‌اند که استراتژی‌های مدیریت دانش می‌تواند کارایی دولت در مواجهه با بحران را افزایش دهند (Oktari et al., 2023). در عین حال، بررسی تغییر نقش دولت در شرایط اضطراری و بحران‌ها نشان می‌دهد که الگوهای جدیدی از مسئولیت‌پذیری و تاب‌آوری باید در ساختار دولت‌ها گنجانده شود (O'Grady & Shaw, 2023).

علاوه بر این، فساد به عنوان یکی از موانع اصلی توسعه پایدار همچنان جایگاه مهمی در ادبیات دارد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که کنترل فساد می‌تواند بازارهای فراگیرتر و عادلانه‌تری ایجاد کند و در نتیجه فرصت‌های توسعه‌ای بیشتری برای کشورها فراهم آورد (Sun et al., 2023). همین‌طور، یافته‌ها درباره استراتژی‌های بین‌المللی صندوق‌های ثروت حاکمیتی نشان داده‌اند که انتخاب ابزارهای سرمایه‌گذاری متنوع می‌تواند بر نحوه بین‌المللی‌شدن و کارآمدی این نهادها اثر بگذارد (Murtinu & Scalera, 2016). این مباحث نشان می‌دهند که دولت‌ها باید ساختار خود را به گونه‌ای بازطراحی کنند که فساد را مهار کرده و کارآمدی اقتصادی را افزایش دهند (Habib et al., 2024).

تجارب تاریخی نیز بر اهمیت بازطراحی دولت تأکید دارند. بررسی تغییرات مأموریت کمیته اسناد عمومی انجمن کتابخانه آمریکا از سال ۱۸۷۶ تا ۱۹۵۶ نشان می‌دهد که تحول مأموریت‌ها و نقش‌ها در دولت‌ها فرآیندی مستمر است که متناسب با شرایط و نیازهای جامعه تغییر می‌کند (Grabler, 1995). همین‌الگو در تغییر ساختار راه‌آهن هند یا بازطراحی دولت‌های محلی در کشورهای مختلف نیز قابل مشاهده است (Dutta, 2022; Pemberton & Goodwin, 2010).

در این میان، پرسش اساسی آن است که چگونه می‌توان مدلی بومی برای بازطراحی ساختار کلان دولت در ایران ارائه کرد که همسو با الگوهای جهانی حکمرانی خوب و اهداف توسعه پایدار باشد. مرور ادبیات نشان می‌دهد که استراتژی‌های بازطراحی باید چندبعدی باشند و ابعاد مأموریتی، قانونی، تشکیلاتی و تصمیم‌گیری دولت را پوشش دهند (Yu et al., 2024). این موضوع به‌ویژه با توجه به نقش فناوری‌های نوین، فشارهای مالی، الزامات زیست‌محیطی و انتظارات اجتماعی، ضرورتی حیاتی برای ایران محسوب می‌شود (Haridison, 2024; Rodrik, 2024; Wang et al., 2024).

در مجموع، مقدمه حاضر بر آن است تا با بهره‌گیری از یافته‌های مطالعات بین‌المللی و مرور نظام‌مند پژوهش‌ها، چارچوبی نظری برای تبیین ضرورت و ابعاد بازطراحی ساختار کلان دولت در ایران فراهم آورد.

روش‌شناسی

روش اصلی تحقیق در این پژوهش با توجه به ماهیت موضوع، تحلیل موردی می‌باشد. بمنظور شناسایی و تبیین مؤلفه‌های تأثیرگذار بر تجدید ساختار دولت در ایران، نخست ادبیات نظری پژوهش‌ها و مقالات مرتبط با موضوع پژوهش انتخاب و مورد بررسی قرار گرفته است. سپس به کمک روش فراترکیب و بر اساس غریال‌گری انجام یافته، از بین پژوهش‌های انتخابی، مقالات و پژوهش‌های کاملاً مرتبط انتخاب و متغیرهای

اصلی تشکیل دهنده و موثر بر تجدید ساختار دولت، از بین مفاهیم این پژوهش‌ها استخراج و مورد شناسایی واقع‌گردیده است. سپس با بررسی نوع روابط علی که می‌تواند بین این متغیرها برقرار گردد، مدل ارتباطاتی تشکیل دهنده مابین این متغیرها ترسیم و تبیین گردید.

سپس در انتها و خروجی مدل نیز، اجزا اصلی که می‌تواند بعنوان اجزا اصلی تشکیل دهنده ساختار دولت باشد تبیین گردیده است که شامل چهار متغیر: ماموریت‌های اصلی و کلان، قوانین و مقررات اصلی، تشکیلات کلان، و کانون‌های تصمیم ساز و نیز نوع استراتژی‌هایی که می‌تواند منجر به ایجاد ساختار مطلوب دولت گردد، مورد شناسایی واقع، طراحی و ترسیم تبیین گردیده است.

در این ارتباط، ابتدا جهت احصاء متغیرهای اثر گذار بر تحلیل ساختار دولت، از روش فراترکیب هفت مرحله‌ای سندلوسکی و باروسو (۲۰۰۷) استفاده شده است. شکل ۱ مراحل این روش را نشان می‌دهد. به طور کلی، سه هدف برای فراترکیب آورده شده است که عبارتند از: ۱-

ساخت تئوری ۲- شرح تئوری و ۳- توسعه مفهومی. بنابراین، در بررسی مدل تجدید ساختار دولت، میتوان از روش فراترکیب بهره گرفت. سپس برای تحلیل و ارزیابی اعتبار مدل به بررسی نتایج پرسشنامه مربوط به ارزیابی نحوه ارتباطات بین متغیرها پرداخته شده است. در این راستا مشخصات افراد پاسخگو و آمار توصیفی مورد بررسی قرار گرفته و سپس از آزمون T استودنت تک نمونه استفاده شده است. و در نهایت بر اساس تحلیل‌های بعمل آمده اعتبار مدل مورد تایید قرار گرفته است.

برای ارزیابی پایایی مدل نیز از طریق ارزیابی نتایج پرسشنامه مربوط به بررسی میزان اهمیت و نقش هر یک از متغیرهای کلان در مدل تجدید ساختار دولت پرداخته شده است. و بر اساس تحلیل‌های انجام یافته پایایی مدل تایید شده است.

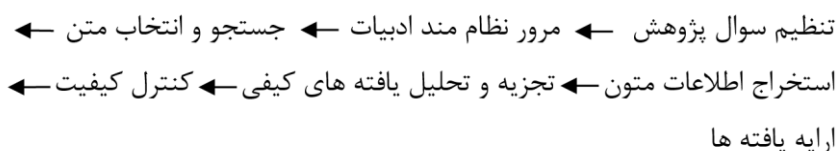
در این پژوهش متغیرهای کلان اثر گذار بر تجدید ساختار دولت، بر اساس مطالعه سیستماتیک ادبیات نظری ۱ و پیشنهاد تحقیق با استفاده از روش فراترکیب مورد ارزیابی و شناسایی واقع شده است که ذیلاً به تبیین می‌پردازیم:

در این پژوهش از نمودار زیر سیستم، نمودار علی و حلقوی و نمودار حالت جریان برای شناسایی متغیرهای کلان موثر در ساختار جدید دولت بهره گرفته شده است.

به این منظور از روش پژوهش کیفی فراترکیب جهت شناسایی متغیرهای تاثیر گذار بر مساله استفاده شده است. در روش فراترکیب نخست تنظیم سوالات و پرسشهای پژوهش طراحی میگردد. در مرحله دوم بررسی نظام مند مقالات منتشر شده مرتبط با موضوع پژوهش در مجلات داخلی و خارجی بصورت سیستماتیک بررسی میگردد و از این طریق مرور سیستماتیک ادبیات نظری پژوهش‌های مرتبط انجام می‌یابد. در مرحله سوم مقاله‌های مرتبط با موضوع پژوهش بر اساس واژگان کلیدی و بر حسب محتوا، و یا چکیده و یا روش تحقیق به ترتیب غربال میشوند در مرحله چهارم نیز محتوای مقالات بدقت بررسی و شاخص‌های اساسی استخراج میگردد.

درگام پنجم و ششم و تعیین روایی در روش فراترکیب از جلسه‌های گروه کانونی و برنامه مهارت‌های ارزیابی حیاتی استفاده میشود و میزان پایایی نیز با استفاده از آزمون کاپا در نرم افزار SPSS مشخص خواهد شد.

بر این اساس برای احصاء متغیرهای اثر گذار بر تجدید ساختار دولت، از روش هفت مرحله‌ای سندلوسکی و باروسو (۲۰۰۷) استفاده شده است. شکل ۱ مراحل این روش را نشان می‌دهد.

شکل ۱. مراحل پیاده سازی روش فراترکیب

مطابق با مراحل ذکر شده، یافته‌های حاصل به شرح زیر است:

سوال‌های مرتبط با مرور سیستماتیک ادبیات نظری عبارتند از:

۱- متغیرهای دخیل در تجدید ساختار دولت کدامند؟

۲- تاثیر روابط بین متغیرهای شناسایی شده چگونه است؟

در این مرحله ۴۲۰ مقاله با کلید واژه‌های طبقه بندی شده در جدول ۱ و با مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی پایگاه‌های داده ISC، ProQuest، Scopus Science Direct، SID و IRANDOC در فاصله زمانی سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۲۴ شناسایی و بررسی شدند

جدول ۱. واژه‌های جست و جو:

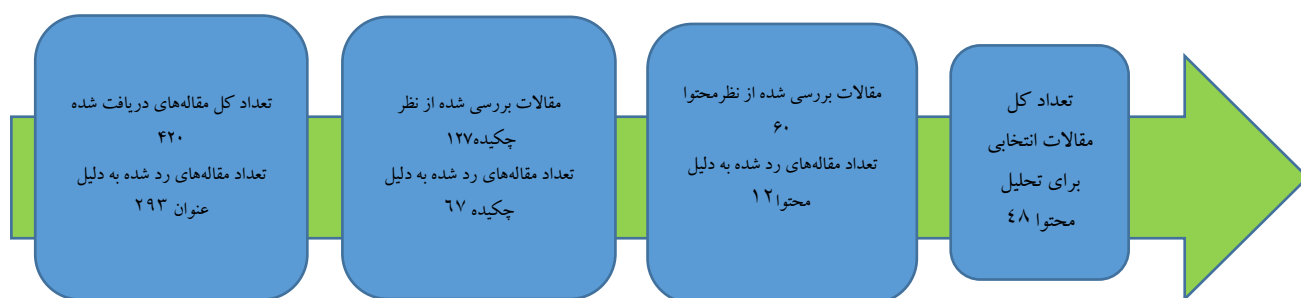
واژه های کلیدی		
ردیف	فارسی	انگلیسی
۱	ساختار دولت	The structure of state
۲	برنامه چشم انداز دولتها	Government vision program
۳	شاخص‌های حکمرانی خوب	Charter of good governance
۴	استراتژی‌ها بر اساس تحلیل swot	Strategies based on swot analysis
۵	سند ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد	United Nations ۲۰۳۰ document
۶	فرایند تجدید ساختار دولت	The process of government restructuring
۷	وظایف، ماموریت و فعالیت‌های دولت	Duties, missions and activities of the government
۸	ثبات سیاسی	Political stability
۹	کارایی دولت	Government efficiency
۱۰	کیفیت قوانین، مقررات	The quality of rules and regulations
۱۱	حاکمیت قانون	Rule of Law
۱۲	کنترل فساد	Corruption control
۱۳	حق اظهار نظر و پاسخ گویی	The right to comment and reply

در مرحله جستجو و انتخاب متون مناسب، مقاله‌ها به طور مرحله‌ای بازبینی شدند و در هر بازبینی تعدادی مقاله از روند مطالعه فراترکبی حذف شد. غربالگری مقالات با توجه به عنوان، چکیده و محتوا انجام شده است و از برنامه مهارت‌های ارزیابی حیاتی برای بررسی کیفیت مقالات استفاده شده است. ابزار CASP به کمک ۱۰ سوال به محقق کمک می‌کند تا اعتبار، اهمیت و دقت مطالعات را مشخص کند. این سوالات بر موارد زیر تمرکز دارند:

۱- اهداف تحقیق ۲- منطق روش ۳- طرح تحقیق ۴- روش نمونه برداری ۵- جمع آوری داده‌ها و روایی و پایایی ۶- انعکاس پذیری و رابطه بین محقق و شرکت کنندگان ۷- ملاحظات اخلاقی ۸- دقت تجزیه و تحلیل داده‌ها ۹- بیان واضح و روشن یافته‌ها ۱۰- ارزش تحقیق (سندلوسکی و باروسو، ۲۰۰۷). برای هر مقاله بر اساس معیارهای یاد شده امتیازی بدین ترتیب در نظر گرفته شده است؛

مقاله عالی (۴۰-۵۰)، خیلی خوب (۳۱-۴۰)، خوب (۲۱-۳۰)، متوسط (۱۱-۲۰) و ضعیف (۰-۱۰).

پس از گزینش و پالایش مقاله‌ها حداقل میانگین امتیاز به مقاله‌ها ۲۳ و بیشترین امتیاز ۴۵ بود؛ مقاله‌هایی که امتیاز کمتر از ۳۰ داشتند، حذف شدند. در نتیجه فرآیند ارزیابی، ۴۸ مقاله برای ادامه روش فراترکیب انتخاب شدند.

شکل ۲. فرآیند انتخاب مقالات

در مرحله بعدی از روش فراترکیب، مقاله‌های نهایی به روش تحلیل محتوا مطالعه شدند. تحلیل محتوا، مطالعهٔ دقیق منابع و اسناد است. این روش برای بررسی محتوای آشکار (معنای سطحی‌متن) و همچنین لایه‌های عمیق‌تر پنهان در اسناد و مطالعه و تجزیه و تحلیل روابط به شیوهٔ نظام دار، به کار می‌رود. در این مرحله مقاله‌ها براساس موضوع مطالعه دسته‌بندی شدند. برای عوامل استخراج شده از مقاله‌ها کد اختصاص‌یافته و منابع مطالعاتی بر اساس نویسنده و سال انتشار مشخص شدند. نتایج به دست آمده به تأیید نخبگان رسید و جمع‌بندی شد که در قالب ۱۱ کدهای مطالعاتی درج گردید.

جدول ۲. کدها و منابع مطالعاتی

ردیف	کد	منبع
۱	استراتژی‌های جدید سازماندهی ساختار دولت	:R۲۳ :R۴ :R۱۱ :R۱۳ :R۳۲ ::R۳۳ :R۳۰ :R۱۵ :(R۱۲ :R۹ :R۳۳ :R۴۴ :R۲۴ :R۳۰ :R۲۲ :R۶۱ :R۲۷ R۳۷ :R۴۵ :R۴۸ :R۴۰ :R۴۳ :R۱۸ R۲۳ :R۷ :R۲ :R۹ :R۷
۲	نتایج عملکرد دولت بر اساس تحلیل SWOT	: R۱۸.R۷ :R۳۱ :R۲۷ :R۲۱ :R۳ :R۱۴ :R۴ :R۱۱ :R۲۸ :R۱۶ :R۳۲ :R۱۳ :R۱۲:R۸ :R۱۸ :R۳۸ R۳۸ :R۳۷ :R۴۲ :R۳۹ :R۴۰ :R۴۴
۳	سند چشم انداز ۱۴۰۴	:R۲ :R۸ :R۱۷ ::R۴ :R۱۸ :R۲ :R۱۳ :R۲ :R۱ :R۲۹ :R۳۲ :R۲۱ :R۱۴ :R۱۰ ::R۱۹ :R۲۹ :R۷ :R۱۹ R۳۸ :R۴۳ :R۴۶ :R۴۴ :R۳۹ :R۴۰ :R۵
۴	تحولات سیاسی اقتصادی اجتماعی و زیست محیطی	:R۳۱ :R۱۸:R۱۶ :R۲۹ :R۳۲ :R۲۰ :R۳ :R۱۴ :R۱۳ :R۱۲ :R۱۹ :R۱۵ :R۸ :R۳۵ :R۳۲ :R۱۱ ::R۲ R۴۰ :R۴۴ :R۳۷ :R۳۹ :R۴۸ :R۴۵ R۳۳ :R۸ :R۳۵
۵	منشور حکمرانی خوب	:R۸ :R۲۸ :R۱ :R۵ :R۲۲ :R۳۰ ::R۲۹ :R۱۷ :R۳ :R۱۴ :R۹ :R۳۳ :R۳۶ :R۳۷ :R۲۲ :R۱۲ :R۲۵ :R۵ R۴۸ :R۷ :R۴۲ :R۳۹ :R۷ :R۳۳ R۳۹:R۹ :R۲۹ :R۳۲ :R۱۴
۶	سند توسعه سازمان ملل متحد	:R۷ :R۱۰ :R۲۸ :R۳۱ :R۱۳ :R۱۲ :R۲۴ :R۸ :R۴ :R۲:R۹ :R۴ :R۱ :R۳۵ :R۲۰ :R۳۲ :R۲۵ :R۵ R۴۹ :R۷ :R۴۸ :R۳۹ :R۷ :R۴۲ R۲۳:R۱ :R۲۷ :R۳۰
۷	ماموریت بعنوان عامل ساختاری	R۲۱:R۴ :R۳۲ :R۲۱ :R۳ :R۲۵ :R۲۹ :R۳۷ :R۸ :R۲۷ :R۱۰ :R۳۱ :R۳۰ R۳۸ :R۷ :R۴۲ :R۹ :R۳۷ :R۴۸
۸	قوانین عنوان عامل ساختاری	R۴ :R۳۲ :R۲۱ :R۱۶ :R۲۵ :R۱۴:R۳۰ :R۳۰ :R۲۹ :R۳۷ :R۸ :R۲۷ :R۲۰ R۳۳ :R۳۶ :R۲ :R۴۸ :R۳۷ :R۴۳
۹	تشکیلات عنوان عامل ساختاری	R۷ :R۲۰ :(R۲۱ :R۳ :R۳۳ :R۲۸ :R۳۰ :R۱۶ :R۱۳ ::R۸ :R۱۷ :R۲۴ :R۳۱ :R۲۲ :R۳۳ R۱۸ :R۴۴ :R۴۲ :R۳۹ :R۳۷ :R۳۳
۱۰	کانون‌های تصمیم ساز عنوان عامل ساختاری	:R۱۳ :R۲۳ :R۳۳ :R۲۰ :R۲:R۳۳ :R۱۲ :R۱۴ :R۹ :R۷ :R۲۲ :R۱۱ :R۲۲ :R۲۹ :R۲۷ :R۱۹ :R۸ R۴۸ :R۳۰ :R۴۴ :R۲۹ :R۳۷ :R۱ R۲۳:R۱۱ :R۸ :R۳۲ :R۲۱
۱۱	ساختار	R۳۹:R۱۷ :R۳۲ :R۲۱ :R۷ :R۹ :R۲۹ :R۸ :R۸ :R۲۷ :R۲۰ :R۳۳ :R۳۰

در فرآیند تجزیه و تحلیل، بررسی موضوعی انجام می‌گیرد. هنگامی که موضوعی شناسایی شد، پژوهشگر طبقه‌بندی‌ای را شکل می‌دهد و طبقه‌بندی‌های مشابه را در موضوعی قرار می‌دهد که آن را به بهترین گونه توصیف کند. در این پژوهش پس از استخراج کدهای اولیه (که در مرحله چهارم انجام شد)، کدگذاری ثانویه برای شکل‌گیری مفاهیم و ابعاد انجام گرفت و در نهایت مفاهیم نیز کدگذاری گردید تا متغیرهای تاثیرگذار بر تجدید ساختار دولت شناسایی شوند.

جدول ۳. طبقه‌بندی یافته‌ها

محیط	عنوان مؤلفه	کد
محیط داخلی کشور	نتایج عملکرد دولت بر اساس تحلیل SWOT	نتایجی هست که، بر اساس داده‌های استخراج شده از گزارشات کانون‌های ارزیابی داخلی و بین‌المللی از عملکرد دولت در حوزه‌های مختلف در طول مدت مندرج در سند چشم‌انداز و بر اساس مدل تدوین استراتژی SWOT مورد ارزیابی و تحلیل قرار گرفته و بر اساس آن تهدیدات و فرصت‌ها و نیز نقاط ضعف و نقاط قوت آن مشخص گردیده است
محیط بین‌المللی	تحولات اقتصادی سیاسی اجتماعی و زیست محیطی	سند چشم‌انداز یکی از اسناد حقوقی تهیه شده توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام بوده و شامل سیاست‌های کلی برنامه بیست ساله آینده کشور تحت عنوان چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی می‌شود
محیط بین‌المللی	تحوالات اقتصادی سیاسی اجتماعی و زیست محیطی	تمامی تحولات، تغییرات، در وضعیت اقتصادی سیاسی اجتماعی و زیست محیطی کشورهای منطقه و قدرتهای جهان و نیز تشکلهای، سازمانها و نهادهای بین‌المللی
محیط بین‌المللی	منشور حکمرانی خوب	بیانگر شش شاخص حق اظهار نظر و پاسخ‌گویی، ثبات سیاسی، کارایی دولت، کیفیت قوانین و مقررات، حاکمیت قانون و کنترل فساد هست که بانک جهانی حکمرانی خوب را بر اساس آن تعریف می‌کند. حکمرانی خوب نخستین‌بار در اواخر دهه ۱۹۸۰ توسط بانک جهانی مطرح شد. بانک جهانی پس از آنکه در اجرای سیاست‌های تعدیل یا همان اجماع واشنگتنی در برخی کشورها ناموفق بود، به این نتیجه رسید که چون دولت‌ها در آن کشورها واجد شرایط لازم نیستند؛ نمی‌توانند در اجرای توصیه‌های این بانک و آزادکردن قیمت‌ها موفق عمل کنند. این نخستین مرحله شکل‌گیری و پیدایی اندیشه (حکمرانی خوب) است. باید خاطرنشان کرد که پارادایم حکمرانی خوب به پارادایم غالب در اندیشه توسعه تبدیل شده است.
محیط بین‌المللی	سند توسعه سازمان ملل	مجموعه‌ای از اهداف هستند که به آینده مربوط می‌شوند. رؤسای دولت‌ها، نمایندگان بلندپایه نهادهای تخصصی سازمان ملل متحد و جامعه مدنی در سپتامبر ۲۰۱۵ گرد هم آمدند و در مجمع عمومی سازمان ملل متحد، دستورکار توسعه پایا ۲۰۳۰ را تصویب کردند. این دستورکار که جایگزین اهداف توسعه هزاره شد، شامل ۱۷ هدف اصلی و ۱۶۹ هدف ویژه است که نقشه راه جامعه بین‌المللی را در زمینه توسعه پایا برای پانزده سال آینده ترسیم می‌کند.
محیط داخلی کشور	استراتژی‌های جدید سازماندهی مجدد ساختار کلان دولت	استراتژی‌هایی هستند که از بررسی و تجزیه و تحلیل اطلاعات استخراج شده از نتایج ارزیابی: تاثیر متغیرهای ذیل بر یکدیگر شامل: ، عملکرد سند چشم‌انداز، تجزیه و تحلیل عملکرد دولت، ارزیابی تحولات اقتصادی سیاسی اجتماعی و زیست محیطی منطقه و جهان، مفاد سند توسعه سازمان ملل، و مفاد منشور حکمرانی خوب مشخص گردیده و به شکل تابلوی استراتژی‌ها بشرح ذیل طبقه‌بندی گردیده است: E استراتژی اصلاح و حفظ وضعیت موجود F استراتژی انتقال و ادغام G استراتژی حذف کلی H استراتژی حذف و ایجاد I استراتژی ایجاد
محیط داخلی کشور	ماموریت کلان دولت	بیانگر انجام ماموریت و وظایف کلان مورد نیاز کشور در بخش مربوطه میباشد
محیط داخلی کشور	قوانین و مقررات کلان دولت	بیانگر قوانین مرجع، آئین‌نامه‌ها، بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها، فرایندها و روش‌های اجرایی کلان و سیستم‌های نرم افزاری میباشد
محیط داخلی کشور	تشکیلات کلان دولت	بیانگر چارت و نمودار کلان دستگاه اجرایی متولی انجام ماموریت و زیرساختهای سخت افزاری مربوطه میباشد
محیط داخلی کشور	کانون‌های تصمیم‌ساز دولت	بیانگر تعداد و نوع ماهیت شوارهای عالی تصمیم‌ساز دولت میباشد
محیط داخلی کشور	ساختار دولت	بیانگر چارچوب جدید تعریف شده قوه مجریه (دولت) شامل: ماموریت کلان دولت، قوانین و مقررات کلان دولت، تشکیلات کلان دولت و کانون‌های تصمیم‌ساز دولت میباشد

بر این اساس مولفه‌های تاثیرگذار کلان در محیط داخلی و محیط بین الملل و نیز مؤلفه‌های ساختاری شناسایی و مبنای تحلیل عوامل در مدل مذکور قرار گرفته است.

جدول ۴. محور متغیرهای پژوهش

ردیف	متغیرهای محیط داخلی	متغیرهای محیط خارجی	متغیرهای ساختاری
۱	نتایج عملکرد دولت بر اساس تحلیل SWOT	تحولات سیاسی و اقتصادی، زیست محیطی بین المللی	استراتژی‌های جدید سازماندهی مجدد ساختار کلان دولت استراتژی‌ها
۲	سند چشم انداز	منشور حکمرانی خوب	ماموریت، قوانین، تشکیلات کانونهای تصمیم ساز
۳	-----	سند توسعه سازمان مسند توسعه سازمان ملل	ساختار دولت

پس از شناسایی متغیرهای کلان تاثیرگذار در تجدید ساختار دولت بر اساس روش فرا ترکیب، در مرحله ارزیابی تاثیر روابط بین متغیرهای کلان شناسایی شده بر یکدیگر بر اساس و روابط تبیین شده در مدل، و به منظور کنترل مفاهیم استخراجی، این روابط و میزان تاثیر آنها بر یکدیگر طی پرسشنامه و در جلسه‌های متعدد گروه کانونی با شرکت خبرگان ارائه و مورد سوال واقع گردید.

جلسه گروه‌های کانونی مصاحبه گروهی شامل مصاحبه همزمان تعدادی از افراد است و تمرکز اصلی بر پرسش‌ها و پاسخ‌های مطرح شده بین پژوهشگر و مصاحبه شوندگان است که با تعامل میان شرکت کنندگان اطلاعات مهمی به دست می‌آید. این مرحله با تشکیل جلسه‌های ۶۰ دقیقه‌ای در محل‌های مختلف و با حضور استادان و پژوهشگران دانشگاهی، و کارشناسان سازمان‌های دولتی و سیاستگذاران، صورت گرفت. در این جلسات سوالات و پاسخ‌ها کد گذاری و طبقه بندی شده و روابط بین متغیرها مورد پرسش، بررسی و تحلیل قرار گرفت و بر اساس نتایج ارائه شده، و تحلیل آن، تمامی روابط تبیین شده بین متغیرهای کلان در مدل به غیر از یک مورد رابطه، سایر ارتباطات تبیین شده، مورد تایید نخبگان قرار گرفت.

روایی محتوایی حاصل استفاده از نتایج پژوهش‌های پیشین و تشکیل جلسه‌های گروه کانونی و تبادل نظر با خبرگان است. علاوه بر این در این پژوهش از ابزار CASP نیز برای بررسی روایی فراترکیب استفاده شده است. برای این منظور تمامی پژوهش‌های انتخاب شده را به کمک ۱۰ معیار CASP مورد ارزشیابی قرار داده و مشاهده گردید که ۴۸ کار پژوهشی منتخب ارزش بالاتر از ۳۰ به خود اختصاص دادند.

برای بررسی پایایی روش فرا ترکیب نیز از مقایسه نظرات با یک خبره دیگر بهره برده شد. برای دستیابی به این امر، مقاله‌های انتخابی در اختیار یکی از خبرگان قرار گرفت و ارزیابی کیفی مقالات (نمره دهی) توسط خبره نیز انجام پذیرفت. سپس نتایج حاصل، از طریق ضریب توافق بین دو کدگذار با شاخص کاپا و به کمک نرم‌افزار SPSS ارزیابی شد. از آنجا که نتایج ضریب کاپا بالاتر از ۰.۷ است می‌توان گفت ضریب توافق در سطح خوبی واقع شده و مقالات استخراج شده با روش فرا ترکیب از پایایی خوبی برخوردار است.

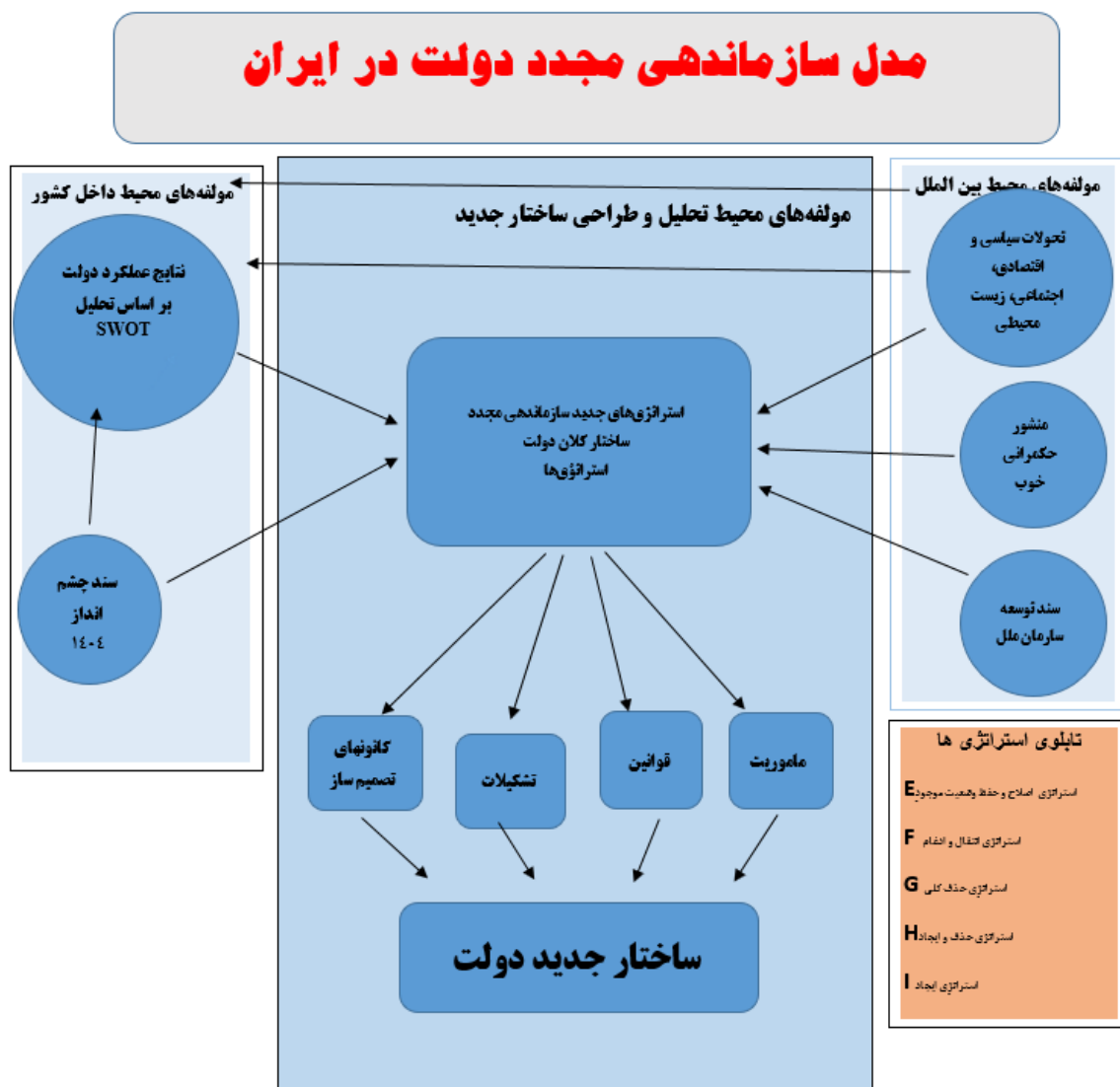
جدول ۵. نتایج آزمون کاپا

مقدار	انحراف معیار برآوردی	برآورد T^b	سطح معنی داری (Sig)
۰/۷۵۱	۰/۱۴۷	۴/۲۴۳	۰/۰۰۰
درجه توافق کاپا			

با پایان مراحل فراترکیب و مشورت با خبرگان، در مجموع ۱۱ کد بدست آمد که شامل:

استراتژی‌های جدید سازماندهی ساختار دولت، نتایج عملکرد دولت بر اساس تحلیل SWOT، سند چشم انداز ۱۴۰۴، تحولات سیاسی اقتصادی اجتماعی و زیست محیطی، منشور حکمرانی خوب، سند توسعه سازمان ملل متحد، ماموریت دولت، قوانین دولت، تشکیلات دولت، کانون‌های تصمیم ساز دولت، ساختار دولت قرار گرفتند. همچنین این ابعاد در سه مقوله کلی محیط داخلی، محیط خارجی و بین المللی و محیط تحلیل

و ارزیابی مدل طبقه بندی شده اند. شکل زیر ساختار کلی مدل تجدید ساختار دولت در ایران را که با در نظر گرفتن نظر خبرگان و یافته‌های پژوهش توسعه داده شده است را نشان می‌دهد.

شکل ۳. ساختار کلی مدل تجدید ساختار دولت در ایران

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که تجدید ساختار کلان دولت در ایران مستلزم شناسایی و تحلیل مجموعه‌ای از متغیرهای کلیدی در سه محور محیط داخلی، محیط بین‌المللی و محور تحلیل مدل است. نتایج تحلیل فراترکیب و ارزیابی‌های خبرگان نشان داد که مأموریت‌های کلان، قوانین اصلی، تشکیلات کلان و قانون‌های تصمیم‌ساز از اجزای اصلی ساختار دولت محسوب می‌شوند که روابط میان آنها با یکدیگر نقشی اساسی در کارآمدی و پاسخگویی دولت ایفا می‌کند. این یافته‌ها با ادبیات موجود در حوزه بازطراحی دولت‌ها همخوانی دارد؛ به‌ویژه مطالعاتی که به نقش فشارهای مالی و مداخلات دولت در تغییر مسیر فعالیت‌های اقتصادی و مالی پرداخته‌اند، مؤید ضرورت بازنگری در ساختار دولت برای کاهش ناکارآمدی‌های نهادی هستند (Chen & Lin, 2024). افزون بر این، شناسایی ارتباط میان فشارهای داخلی و تحولات بین‌المللی با الزامات توسعه پایدار سازمان ملل نشان می‌دهد که هرگونه بازطراحی باید چندبعدی و جامع باشد (Sorooshian, 2024).

یکی از نتایج مهم پژوهش حاضر این بود که روابط علی میان متغیرهای کلان به جز یک رابطه، توسط خبرگان تأیید شد. این موضوع نشان می‌دهد که در طراحی مدل ساختار دولت، نوعی انسجام و همگرایی میان ابعاد مختلف وجود دارد. چنین نتیجه‌ای با یافته‌های پژوهش‌هایی که به اهمیت همبستگی میان کیفیت نهادهای حکمرانی و کارآمدی دولت اشاره کرده‌اند، همسو است (Chletsos & Sintos, 2024; Kuo & Lee, 2024). همچنین، اهمیت ثبات سیاسی و کنترل فساد به عنوان دو شاخص بنیادین حکمرانی خوب در این پژوهش تأیید شد که با مطالعات بین‌المللی نیز تطابق دارد (Mansoor, 2021; Sun et al., 2023). در واقع، ساختار دولت زمانی می‌تواند به ارتقای توسعه پایدار کمک کند که از یکسو الزامات حکمرانی خوب همچون شفافیت، پاسخگویی و حاکمیت قانون را رعایت کند و از سوی دیگر ظرفیت تعامل با تحولات بین‌المللی را داشته باشد (Rodrik, 2024).

یافته‌ها همچنین نشان دادند که متغیرهای زیست‌محیطی و اجتماعی سهم قابل توجهی در بازطراحی ساختار دولت دارند. بر اساس مدل ارائه شده، تحولات منطقه‌ای و جهانی در حوزه محیط زیست، انرژی و تغییرات اقلیمی از متغیرهای اثرگذار در شکل‌گیری سیاست‌ها و مأموریت‌های دولت محسوب می‌شوند. این موضوع با مطالعاتی که به نقش دولت‌ها در مدیریت تغییرات اقلیمی و منابع طبیعی پرداخته‌اند، همخوان است (Sheng et al., 2022; Tatar et al., 2024; Ulussever et al., 2024). برای مثال، بررسی موردی برنامه حفاظت از رودخانه یانگ‌تسه در چین نشان داد که پیوند میان تخیل فناوریانه-اجتماعی و ساختارهای حکمرانی می‌تواند نقشی تعیین‌کننده در تحقق اهداف زیست‌محیطی داشته باشد (Sheng et al., 2022). از سوی دیگر، مطالعاتی در زمینه استفاده از یادگیری ماشینی برای مدیریت منابع در کشورهای نفت و گاز خیز نشان دادند که اصلاحات حکمرانی می‌تواند به بهینه‌سازی مدیریت منابع کمک کند (Tatar et al., 2024). یافته‌های این پژوهش نیز مؤید آن است که ایران برای مواجهه با چالش‌های محیطی نیازمند بازطراحی ساختار کلان دولت با تأکید بر پایداری و مدیریت منابع است.

از منظر اقتصادی، نتایج پژوهش نشان داد که بازطراحی ساختار دولت می‌تواند بستری برای ارتقای کارایی و رشد اقتصادی فراهم آورد. این یافته با مطالعاتی همسو است که نشان داده‌اند دولت‌های کارآمد با تکیه بر حکمرانی دیجیتال و مدیریت منابع می‌توانند به افزایش بهره‌وری و خروجی اقتصادی دست یابند (Xu et al., 2024; Zhou & Feng, 2024). برای نمونه، تجربه ایالات متحده در بهره‌گیری از مدیریت منابع و دیجیتالی‌سازی حکمرانی نشان داد که این رویکرد می‌تواند به بهبود بازده اقتصادی کمک کند (Zhou & Feng, 2024). همچنین، مطالعاتی درباره تأثیر دولت دیجیتال بر کارایی منابع طبیعی و ارتقای توسعه پایدار مؤید آن است که نوآوری فناوریانه باید به بخشی جدایی‌ناپذیر از ساختار دولت تبدیل شود (Xu et al., 2024). در ایران نیز با توجه به شرایط موجود، بهره‌گیری از دولت دیجیتال می‌تواند از طریق شفافیت، کاهش فساد و ارتقای کارآمدی، مسیر توسعه را هموار سازد.

از سوی دیگر، یافته‌های پژوهش حاضر به اهمیت نقش متا-سازمان‌ها در پر کردن شکاف‌های ناشی از تحولات فناوریانه و مقرراتی اشاره دارد. این نتیجه با پژوهش‌هایی همخوان است که نشان داده‌اند متا-سازمان‌ها می‌توانند به عنوان میانجی‌های نوآوری مقرراتی در حکمرانی ایفای نقش کنند (Berkowitz & Souchaud, 2024). چنین یافته‌ای نشان می‌دهد که ساختار جدید دولت باید انعطاف‌پذیری کافی برای پاسخ به تحولات فناوریانه و شکاف‌های نظارتی داشته باشد. همچنین، بررسی‌های مرتبط با نقش فساد در سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی نشان داده است که ساختارهای ناکارآمد دولت می‌توانند مانع ورود سرمایه شوند و بالعکس، ساختارهای کارآمد بستر جذب سرمایه را فراهم می‌آورند (Cuervo-Cazurra, 2008). بنابراین، بازطراحی ساختار دولت در ایران می‌تواند علاوه بر اصلاح داخلی، بر بهبود جایگاه کشور در تعاملات اقتصادی بین‌المللی نیز اثرگذار باشد.

در بعد اجتماعی و فرهنگی، یافته‌ها نشان دادند که بازطراحی ساختار دولت بدون توجه به اعتماد شهروندان و مشارکت اجتماعی موفق نخواهد بود. مطالعات مرتبط با اعتماد عمومی در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ نشان دادند که شفافیت و کیفیت اطلاعات دولتی نقشی اساسی در جلب اعتماد عمومی دارند (Mansoor, 2021). همچنین، پژوهش‌هایی در حوزه مدیریت دانش در بحران‌ها تأکید کردند که استراتژی‌های مدیریت

دانش می‌توانند توانمندی دولت‌ها در مواجهه با بحران‌های اجتماعی و طبیعی را ارتقا دهند (Oktari et al., 2023). یافته‌های این پژوهش نیز نشان می‌دهد که یکی از اجزای حیاتی بازطراحی ساختار دولت در ایران، ارتقای ارتباطات، شفافیت و پاسخگویی برای افزایش اعتماد عمومی است.

از منظر تاریخی و مقایسه‌ای، یافته‌ها با تجارب بین‌المللی هم‌راستا هستند. برای مثال، بازطراحی دولت‌های محلی در مناطق روستایی اروپا (Douglas, 2005)، تجربه تغییر ساختار راه‌آهن هند (Dutta, 2022) و اصلاحات ساختارهای محلی در انگلستان (Johnston & Pattie, 1996) همگی نشان می‌دهند که تغییرات ساختاری دولت‌ها فرآیندی مستمر و وابسته به شرایط اجتماعی و اقتصادی است. همچنین، بررسی تغییر نقش دولت‌ها در شرایط بحران‌های بین‌المللی و بلایای طبیعی تأکید دارد که تاب‌آوری نهادی و انعطاف‌پذیری باید به‌عنوان عناصر محوری در بازطراحی ساختار دولت مدنظر قرار گیرند (O'Grady & Shaw, 2023). یافته‌های این پژوهش نیز در همین راستا بر ضرورت بازنگری نهادی در ساختار دولت ایران تأکید می‌کند.

در نهایت، نتایج نشان داد که مدل ارائه شده می‌تواند چارچوبی جامع برای بازنگری در ساختار کلان دولت ایران باشد. این چارچوب نه تنها با الزامات داخلی و نیاز به کارآمدی همسو است بلکه قابلیت هم‌راستایی با الزامات بین‌المللی نظیر حکمرانی خوب و اهداف توسعه پایدار را نیز دارد. مطالعاتی که بر ناکامی احتمالی تحقق اهداف توسعه پایدار سازمان ملل تا سال ۲۰۳۰ تأکید کرده‌اند، اهمیت چنین بازنگری‌هایی را دوچندان می‌سازند (Leal Filho et al., 2023). از سوی دیگر، مرور نظام‌مند پژوهش‌های جهانی نشان داده است که یکپارچگی سیاست‌ها و ساختارها پیش‌شرط تحقق توسعه پایدار است (Yumnam et al., 2024; Zou et al., 2023). یافته‌های این پژوهش نیز نشان می‌دهد که ساختار جدید دولت ایران در صورت اجرای صحیح، می‌تواند ضمن افزایش کارآمدی، مسیر توسعه متوازن و پایدار کشور را هموار سازد. این پژوهش با وجود ارائه مدلی جامع برای تجدید ساختار کلان دولت در ایران، با چند محدودیت همراه بود. نخست، استفاده از روش فراترکیب و تحلیل محتوای مقالات انتخابی اگرچه امکان شناسایی متغیرهای کلان را فراهم آورد، اما ممکن است برخی منابع و مطالعات مهم از چرخه تحلیل خارج شده باشند. دوم، داده‌ها و نتایج بر اساس ارزیابی خبرگان داخلی به دست آمد و ممکن است در صورت بهره‌گیری از خبرگان بین‌المللی یا مقایسه میان‌کشوری، ابعاد تازه‌ای آشکار شود. سوم، مدل ارائه شده در سطح نظری طراحی گردید و آزمون تجربی آن در میدان واقعی اجرا صورت نگرفت، که این امر می‌تواند محدودیت مهمی در تعمیم‌پذیری یافته‌ها به شمار آید.

برای پژوهش‌های آینده، پیشنهاد می‌شود که مدل ارائه شده از طریق شبیه‌سازی‌های نهادی و سناریوهای مختلف در سطح عملیاتی آزمون شود. همچنین، مقایسه تطبیقی میان ایران و کشورهای موفق در بازطراحی ساختار دولت می‌تواند به غنای بیشتر یافته‌ها منجر گردد. استفاده از داده‌های کمی و روش‌های اقتصادسنجی به همراه داده‌های کیفی می‌تواند جامعیت نتایج را افزایش دهد. علاوه بر این، بررسی نقش فناوری‌های نوظهور مانند هوش مصنوعی و بلاک‌چین در بازطراحی ساختار دولت می‌تواند افق‌های جدیدی در حوزه حکمرانی کارآمد فراهم آورد.

از منظر عملی، دولت و سیاست‌گذاران می‌توانند با استقرار مدل ارائه شده، فرآیند بازنگری ساختار دولت را آغاز کنند. این اقدام می‌تواند شامل بازتعریف مأموریت‌ها، بازبینی قوانین، اصلاح ساختار تشکیلاتی و بازطراحی کانون‌های تصمیم‌سازی باشد. همچنین، توجه ویژه به الزامات حکمرانی خوب و اهداف توسعه پایدار باید به‌عنوان اصول راهنما در هرگونه اصلاحات نهادی در نظر گرفته شود. در نهایت، بهره‌گیری از ظرفیت‌های فناورانه و افزایش شفافیت و پاسخگویی می‌تواند موجب ارتقای اعتماد عمومی و کارآمدی دولت گردد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ گونه تضاد منافع وجود ندارد.

موازن اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازن و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

شفافیت داده‌ها

داده‌ها و مآخذ پژوهش حاضر در صورت درخواست از نویسنده مسئول و ضمن رعایت اصول کپی رایت ارسال خواهد شد.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

Extended Abstract

Introduction

The restructuring of state institutions has become a central topic in public administration, political economy, and governance studies, particularly as governments face unprecedented challenges in balancing internal efficiency with global integration. Numerous studies indicate that the effectiveness of government structures directly influences economic performance, public trust, and the achievement of sustainable development goals (Cuervo-Cazurra, 2008; Sun et al., 2023). In transitional and developing economies, structural inefficiencies have often exacerbated corruption, weakened institutional credibility, and hindered foreign direct investment (Cuervo-Cazurra, 2008). The Iranian state, similar to other governments navigating complex socio-political realities, is under pressure to reconfigure its macro-structural foundations in alignment with both domestic imperatives and international paradigms of good governance (Sorooshian, 2024).

The global discourse on governance reform underscores the significance of political stability, rule of law, and institutional capacity as key enablers of sustainable growth (Chletsos & Sintos, 2024; Khan et al., 2023). For instance, empirical evidence from BRICS economies demonstrates that natural resource management, when embedded within a framework of the rule of law, can contribute positively to environmental sustainability and long-term development (Khan et al., 2023). Conversely, when political stability is compromised, environmental degradation and economic disparities tend to intensify (Pata et al., 2022). These insights suggest that comprehensive restructuring must transcend bureaucratic reorganization to address the deeper institutional variables shaping governance outcomes.

Technological change further complicates governance landscapes, producing regulatory gaps that existing institutional arrangements are ill-equipped to address. Scholars argue that meta-organizations and hybrid regulatory mechanisms are increasingly critical in filling technologically induced governance voids (Berkowitz & Souchaud, 2024). For example, studies on digitalization in the United States highlight the capacity of digital government initiatives to enhance efficiency in resource management and economic outputs (Zhou & Feng, 2024). Similarly, empirical analyses of digital government adoption in China and across multiple nations show that integrating technological tools into governance systems improves resource efficiency and institutional responsiveness (Xu et al., 2024; Zou et al., 2023). In contexts such as Iran, where

structural inefficiencies and public distrust persist, leveraging digital government frameworks may be essential for building resilience and efficiency.

Environmental pressures further reinforce the need for structural reforms. Programs like China's Great Yangtze River Protection illustrate how governments can utilize socio-technical imaginaries to manage the intersection of conservation and development (Sheng et al., 2022). Machine learning applications in oil-rich states reveal that natural resource governance must incorporate transparency, data-driven policies, and accountability measures to avoid resource-curse outcomes (Tatar et al., 2024). Moreover, global analyses warn that without urgent reforms, many nations are unlikely to meet the 2030 United Nations Sustainable Development Goals (SDGs) (Leal Filho et al., 2023). Comprehensive bibliometric reviews confirm that while research output on SDGs is expanding, the implementation gap remains considerable (Yumnam et al., 2024). Historical and comparative perspectives also reveal the recurrent nature of governmental restructuring. From the rural government shifts in Europe (Douglas, 2005; Pemberton & Goodwin, 2010) to the organizational reforms in Indian Railways (Dutta, 2022), structural transformations have been driven by socio-political pressures and the pursuit of efficiency. The American case of restructuring government intelligence programs highlights the necessity of continuous adaptation in response to shifting security and policy landscapes (Desouza, 2005). Meanwhile, case studies of local governments in England during the 1990s underscore the tensions between institutional restructuring and public opinion (Johnston & Pattie, 1996). Such lessons illustrate that restructuring is never merely administrative; it reshapes the relationship between state and society.

Given these considerations, this study develops and tests a model of macro-level state restructuring in Iran by synthesizing global lessons from good governance paradigms, technological innovation, environmental imperatives, and institutional trust. The model integrates domestic constraints with external pressures, aiming to provide policymakers with a framework capable of aligning national governance structures with international standards (Mansoor, 2021; Rodrik, 2024).

Methods and Materials

This study employed a qualitative case-based methodology supported by meta-synthesis to identify and categorize the macro variables shaping state restructuring. A total of 420 scholarly works from international and domestic sources were initially reviewed, and after screening, 48 highly relevant studies were selected for systematic analysis. Data were coded through thematic content analysis to extract recurring variables across the domains of internal environment, international environment, and structural design.

The validity of extracted concepts was evaluated using focus group discussions with subject-matter experts and the CASP (Critical Appraisal Skills Program) tool. Reliability was tested through inter-coder agreement assessed by Cohen's Kappa statistic, which exceeded 0.7, confirming strong consistency.

Finally, causal relationships among identified variables were assessed through expert surveys and Pearson correlation tests, leading to the formulation of a conceptual model of macro-level state restructuring.

Findings

The analysis identified 12 core variables that cluster into three dimensions: internal environment, international environment, and structural design. Internal factors included performance evaluation based on SWOT analysis and national vision documents, while international variables consisted of global political, economic, and environmental dynamics, the UN development agenda, and the good governance charter. Structural design was represented by four primary components: core missions, overarching laws and regulations, organizational structures, and decision-making centers.

The causal analysis confirmed that nearly all hypothesized relationships among variables were statistically significant, with only one link lacking sufficient support. Specifically, strong correlations were observed

between international drivers such as the UN 2030 Agenda and domestic structural reforms, indicating that external pressures heavily influence internal governance reconfigurations.

The model's reliability was further validated through expert evaluations, which affirmed the theoretical robustness and practical feasibility of the proposed framework. Thus, the final model represents a comprehensive system of state restructuring designed to improve efficiency, accountability, and alignment with global governance standards.

Discussion and Conclusion

The findings suggest that restructuring Iran's macro-state architecture requires a multidimensional approach that integrates internal reforms with global governance paradigms. The confirmation of internal-external linkages supports the argument that domestic institutional design cannot be understood in isolation; it must be contextualized within international frameworks such as the SDGs and good governance indicators (Leal Filho et al., 2023; Sorooshian, 2024). This echoes prior studies showing that political stability and strong governance institutions are prerequisites for sustainable growth (Chletsos & Sintos, 2024; Kuo & Lee, 2024). Moreover, the centrality of technology in bridging governance gaps is consistent with scholarship emphasizing the role of digitalization in enhancing resource efficiency and accountability (Berkowitz & Souchaud, 2024; Xu et al., 2024; Zhou & Feng, 2024). For Iran, embedding digital governance tools within state structures could reduce corruption, streamline administrative functions, and strengthen citizen trust—findings consistent with international evidence linking digitalization and public confidence (Mansoor, 2021; Zou et al., 2023).

The environmental dimension further underscores the urgency of reform. Studies confirm that without structural adaptation, governments are ill-prepared to manage ecological crises, as evidenced by cases of conservation-development trade-offs (Sheng et al., 2022) and oil resource mismanagement (Tatar et al., 2024). By integrating environmental imperatives into state restructuring, Iran could align its policies with global sustainability agendas while mitigating local vulnerabilities.

Finally, comparative insights from international reforms highlight that restructuring is inherently socio-political, requiring negotiation of public trust, legitimacy, and institutional adaptation (Douglas, 2005; Dutta, 2022; Johnston & Pattie, 1996). Thus, the proposed model not only provides a technical framework but also addresses broader socio-political realities.

In conclusion, this study offers a validated and context-sensitive model for restructuring the macro-state structure in Iran. The framework emphasizes alignment with good governance and sustainable development principles while addressing domestic inefficiencies. If implemented effectively, it could enhance governmental efficiency, increase public trust, and position Iran more favorably in the international system.

References

- Berkowitz, H., & Souchaud, A. (2024). Filling successive technologically-induced governance gaps: Meta-organizations as regulatory innovation intermediaries. *Technovation*, 129, 102890. <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2023.102890>
- Chen, H., & Lin, Z. (2024). Local fiscal pressure and shadow banking activities of nonfinancial enterprises-A story of government intervention. *Finance Research Letters*, 62, 105173. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105173>
- Chletsos, M., & Sintos, A. (2024). Political stability and financial development: An empirical investigation. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 94, 252-266. <https://doi.org/10.1016/j.qref.2024.02.003>
- Cuervo-Cazurra, A. (2008). Better the devil you don't know: Types of corruption and FDI in transition economies. *Journal of International Management*, 14(1), 12-27. <https://doi.org/10.1016/j.intman.2007.02.003>
- Desouza, K. C. (2005). Restructuring government intelligence programs: A few good suggestions. *Land Use Policy*, 126, 106548. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0740624X05000523>
- Dewan, S., Bamola, S., & Lakhani, A. (2024). Addressing ozone pollution to promote United Nations sustainable development goal 2: Ensuring global food security. *Chemosphere*, 347, 140693. <https://doi.org/10.1016/j.chemosphere.2023.140693>

- Douglas, D. J. A. (2005). The restructuring of local government in rural regions: A rural development perspective. *Journal of Rural Studies*, 21(2), 231-246. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2005.01.003>
- Dutta, M. (2022). Organisational restructuring of Indian Railways. *Case Studies on Transport Policy*, 10(1), 66-80. <https://doi.org/10.1016/j.cstp.2021.11.005>
- Grabler, S. L. (1995). Government information of, by, and for the people The changing mission of the American Library Association's Public Documents Committee, 1876-1956. *Journal of Government Information*, 22(1), 45-69. [https://doi.org/10.1016/1352-0237\(94\)00039-R](https://doi.org/10.1016/1352-0237(94)00039-R)
- Habib, A., Khan, M. A., Haddad, H., & Al-Ramahi, N. M. (2024). Does sustainable banking facilitate reducing the SDG-10 in weak rule of law setting? *Heliyon*. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e24128>
- Haridison, A. (2024). Why did the common objective be biased in the execution collaborative governance program? The case from Dayak Indonesia. *Land Use Policy*, 140, 107050. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2024.107050>
- Hong, F., & Yin, Z. (2020). Collusion, extortion and the government's organizational structure. *Government Information Quarterly*, 22(3), 342-353. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0167268120303437>
- Johnston, R. J., & Pattie, C. J. (1996). Intra-local conflict, public opinion and local government restructuring in England, 1993-1995. *Geoforum*, 27(1), 97-114. [https://doi.org/10.1016/0016-7185\(96\)00001-2](https://doi.org/10.1016/0016-7185(96)00001-2)
- Khan, M. A., Habib, A., Haddad, H., & Al-Ramahi, N. M. (2023). Analyzing the impact of natural resources and rule of law on sustainable environment: A proposed policy framework for BRICS economies. *Resources Policy*, 86, 104070. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2023.104070>
- Kuo, N.-T., & Lee, C.-F. (2024). Public governance and the demand for corporate governance: The role of political institutions. *Research in International Business and Finance*, 67, 102088. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2023.102088>
- Leal Filho, W., Trevisan, L. V., Rampasso, I. S., Anholon, R., Dinis, M. A. P., Brandli, L. L., Sierra, J., Salvia, A. L., Pretorius, R., Nicolau, M., Eustachio, J. H. P. P., & Mazutti, J. (2023). When the alarm bells ring: Why the UN sustainable development goals may not be achieved by 2030. *Journal of Cleaner Production*, 407, 137108. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.137108>
- Mansoor, M. (2021). Citizens' trust in government as a function of good governance and government agency's provision of quality information on social media during COVID-19. *Government Information Quarterly*, 38(4), 101597. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2021.101597>
- Murtinu, S., & Scalera, V. G. (2016). Sovereign Wealth Funds' Internationalization Strategies: The Use of Investment Vehicles. *Journal of International Management*, 22(3), 249-264. <https://doi.org/10.1016/j.intman.2016.03.003>
- O'Grady, N., & Shaw, D. (2023). Resilience, responsibility and state abandon: The changing role of the government in emergencies. *Political Geography*, 100, 102796. <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2022.102796>
- Oktari, R. S., Latuamury, B., Idroes, R., Sofyan, H., & Munadi, K. (2023). Knowledge management strategy for managing disaster and the COVID-19 pandemic in Indonesia: SWOT analysis based on the analytic network process. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 85, 103503. <https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2022.103503>
- Pata, U. K., Yilanci, V., Hussain, B., & Naqvi, S. A. A. (2022). Analyzing the role of income inequality and political stability in environmental degradation: Evidence from South Asia. *Gondwana Research*, 107, 13-29. <https://doi.org/10.1016/j.gr.2022.02.009>
- Pemberton, S., & Goodwin, M. (2010). Rethinking the changing structures of rural local government - State power, rural politics and local political strategies? *Journal of Rural Studies*, 26(3), 272-283. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2009.12.005>
- Rodrik, D. (2024). How to smooth US-China economic relations for the benefit of the global economy: A light model of global economic governance. *Journal of Government and Economics*, 13, 100097. <https://doi.org/10.1016/j.jge.2024.100097>
- Sheng, J., Rui, D., & Han, X. (2022). Governmentality and sociotechnical imaginary within the conservation-development nexus: China's Great Yangtze River Protection Programme. *Environmental Science & Policy*, 136, 56-66. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2022.05.018>
- Sorooshian, S. (2024). The sustainable development goals of the United Nations: A comparative midterm research review. *Journal of Cleaner Production*, 453, 142272. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2024.142272>
- Sun, S. L., Ding, Z., & Joseph, G. (2023). Expanding Inclusive Markets through Corruption Control: A Multilevel Modeling Analysis for a Grand Challenge. *Journal of International Management*, 29(6), 101068. <https://doi.org/10.1016/j.intman.2023.101068>
- Tatar, M., Harati, J., Farokhi, S., Taghvaei, V., & Wilson, F. A. (2024). Good governance and natural resource management in oil and gas resource-rich countries: A machine learning approach. *Resources Policy*, 89, 104583. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2023.104583>

- Ulussever, T., Kartal, M. T., & Pata, U. K. (2024). Environmental role of technology, income, globalization, and political stability: Testing the LCC hypothesis for the GCC countries. *Journal of Cleaner Production*, 451, 142056. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2024.142056>
- Wang, R., Qamruzzaman, M., & Karim, S. (2024). Unveiling the power of education, political stability and ICT in shaping technological innovation in BRI nations. *Heliyon*, 10(9), e30142. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e30142>
- Xu, J., Yang, B., & Yuan, C. (2024). Enhancing natural resource efficiency through digital government: Evidence from the utilization of energy, water, and land resources. *Resources Policy*, 94, 105117. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2024.105117>
- Yu, X., Sun, S., Cheng, X., & Wang, M. (2024). Does a government's organizational structure affect the governance structure of local family firms? A perspective on the number of cities' subordinate counties. *Finance Research Letters*, 105577. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105577>
- Yumnam, G., Gyanendra, Y., & Singh, C. I. (2024). A systematic bibliometric review of the global research dynamics of United Nations Sustainable Development Goals. *Heliyon*, 10(2), e24128. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S266618882400042X>
- Zhou, F., & Feng, Z. (2024). Resources management, digitalization and government efficiency for economic output: Exploring the case for the United States. *Resources Policy*, 95, 105111. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2024.105111>
- Zou, Q., Mao, Z., Yan, R., Liu, S., & Duan, Z. (2023). Vision and reality of e-government for governance improvement: Evidence from global cross-country panel data. *Technological Forecasting and Social Change*, 194, 122667. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2023.122667>